

Overweging 9 augustus 2026

Gelokt tot leven
Ruth van der Vliet

Lezingen

1 Koningen 19: 9a, 11-13a

Psalm 85

Mattheüs 14: 22-33

Overweging

Het was al bekend dat zaadjes in de grond reageren op regen. Maar pas geleden ontdekten onderzoekers dat zaadjes al reageren op de trillingen van vallende regendruppels. Die trillingen zijn het startsein om te ontkiemen, nog voordat het water er is. De zaadjes worden als het ware gelokt tot leven, alsof ze horen 'dit wordt veelbelovend'.

Het is een prachtige ontdekking. Het roept de gedachte op dat ontkieming en groei soms al beginnen door een belofte, nog voordat de omstandigheden veranderd zijn.

Misschien gebeurt er bij Elia iets vergelijkbaars. Op de berg Karmel stond hij nog vol vuur tegenover de machten van zijn tijd, maar nu is hij totaal ingestort. Zijn idealen zijn vervlogen, alles waar hij op vertrouwde, al zijn overtuigingen zijn weggefallen. Hij is bang en uitgeput. Wie ben je als je idealen instorten? Waar blijft de zin en betekenis als datgene waarvoor je je met heel je hart hebt ingezet, lijkt te mislukken?

Elia zoekt God misschien nog in kracht, in overweldigende aanwezigheid. Maar de storm, de aardbeving en het vuur brengen hem niet dichterbij God. Pas wanneer alle rumoer verstilt, in die zachte stilte, wordt Elia aangeraakt. Naar buiten gelokt door Gods stille aanwezigheid.

Ook in het evangelie laat God zich anders kennen dan verwacht. Na de broodvermenigvuldiging lijkt alles op zijn plaats te vallen. De mensen willen Jezus tot koning maken, desnoods met geweld. Maar Jezus stuurt ze weg en dwingt zijn leerlingen de boot in. Alsof hij wil voorkomen dat ze meegaan in de droom van een machtige messias. Hun weg is niet een weg van succes en macht, maar een weg door de nachtelijke storm op zee.

Die storm is meer dan slecht weer. In de Bijbel staat de zee vaak symbool voor chaos, angst en dood. Jezus loopt in het verhaal boven op deze chaos.

De leerlingen herkennen hem niet, dit is niet de Jezus die ze verwachten. Wat betekent dit? Het verhaal is geschreven vanuit het licht van de opstanding. In de opstandingsverhalen herkennen mensen Jezus pas na enige tijd. Hij verschijnt in een andere gedaante, of hij komt binnen terwijl de deuren gesloten zijn, en hier loopt hij over het water. Het zijn beelden van een nieuwe manier van aanwezig zijn. Hier klinkt al iets door van Pasen. We horen dat ook in wat hij zegt tegen de leerlingen: 'Ik ben het, wees niet bang.' Er staat: 'Ik ben.' Ik ben er, midden in de storm.

Zoals Elia naar buiten wordt gelokt, zo waagt Petrus de stap uit de boot. Hij laat het vertrouwde achter en stapt het onbeheerste in. Maar zodra zijn aandacht verschuift naar de wind, dreigt hij te zinken. Er staat niet dat hij let op de golven, maar op de wind. De wind is onzichtbaar, maar we kunnen hem wel degelijk voelen. Alsof het over onzichtbare krachten gaat die ook in ons kunnen heersen: angst, twijfel, innerlijke stemmen, alles wat je vertrouwen ondermijnt.

Jezus noemt Petrus een 'kleingelovige'. Niet omdat hij te weinig geloof had. Hij had genoeg vertrouwen om uit de boot te stappen. Maar zodra de angst de overhand krijgt, verschuift zijn aandacht. Hij raakt innerlijk verdeeld.

Dat is wat angst kan doen. Ze vernauwt onze blik. We zien vooral nog wat niet goed is, of wat mis kan gaan. Dan kunnen zorgen zich eindeloos herhalen en steeds meer ruimte innemen.

Maar angst vertelt ons soms ook iets. Ze kan zichtbaar maken waar we gekwetst zijn. Een gebeurtenis of een opmerking kan ineens een oud gevoel wakker maken: dat je tekortschiet of dat je er niet mag zijn. Pijnlijke gevoelens, maar toch wijzen ze ook een weg. Niet omdat ze de waarheid over ons vertellen, maar omdat ze een plek aanwijzen waar nog genezing nodig is.

Petrus zinkt en dan is daar de hand van Jezus. Hij trekt Petrus omhoog, weer op het water, uit de angst, boven de chaos. Want het is nog steeds een woeste zee; de omstandigheden zijn niet veranderd. Misschien is dit wel een klein opstandingsverhaal. Vastgehouden worden midden in de storm.

Ook wij kennen zulke opstandingsmomenten. Momenten waarin hemel en aarde naar elkaar toe lijken te bewegen, zoals de psalm het zo poëtisch verwoordt: Gerechtigheid en vrede kussen elkaar. Waarheid ontkiemt in de aarde. Het zijn momenten waarop we, soms heel onverwacht, weer tot leven worden gelokt. Wanneer na een lange tijd van twijfel weer vertrouwen groeit. Of wanneer midden in de rouw onverwacht weer een lach doorbreekt.

Wanneer Jezus en Petrus weer in de boot zijn, gaat de storm liggen. 'U bent werkelijk de Zoon van God', zeggen de leerlingen. Alsof er een diepe herkenning doorbreekt. Alsof iets in hen begint te ontkiemen, een Aanwezigheid die er al die tijd al was.

Misschien is die Aanwezigheid ons ook nader dan wij vermoeden. Zoals Augustinus zegt: God is innerlijker dan ons meest innerlijke zelf. Die stille Aanwezigheid, die zachte stilte, als een trilling, die ons naar het leven lokt.